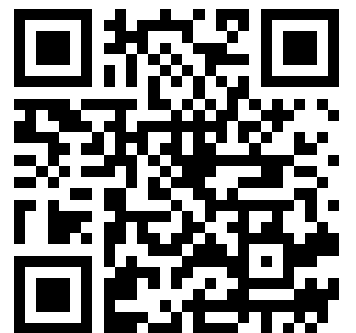

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

m

273

1891-1892

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

GELEIDENDE BRIEF.

N°. 1.

'S GRAVENHAGE, den 3den December 1891.

Krachtens machtiging der Koningin-Weduwe, Regentes, heb ik de eer U Hoogedelgestrenge, ter voldoening aan art. 44, 2de lid, van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië*, hiernevens met de daarbij behoorende Nota's van Toelichting, in afschrift te doen toekomen de navolgende contracten met inlandsche vorsten in den Oost-Indischen Archipel of daarmede gelijk te stellen stukken:

1°. de verklaringen afgelegd door den soesoehoenan van *Soerakarta*, dd. 31 Juli 1890 en 25 Mei 1891, tot bescherming van telegraafverbindingen en tot vaststelling van eenige bepalingen omtrent mijnontginning;

2°. de verklaring en de akte van bevestiging, dd. 19 Januari 1891, gepasseerd naar aanleiding van het optreden van een nieuwen bestuurder in de Atjehsche onderhoorigheid *Tampat Toean*;

3°. de verklaring, dd. 28 Maart 1891 en de akte van bevestiging, dd. 5 April d. a. v., afgelegd door en uitgereikt aan den bestuurder van de Atjehsche onderhoorigheid *Langsar*;

4°. de verklaring en de akte van bevestiging, dd. 23 Maart 1891, gewisseld bij de installatie van den nieuwen bestuurder van de Atjehsche onderhoorigheid *Malaboeh*;

5°. de verklaring, dd. 20 Juli 1888, betreffende de erkenning van Nederlands souvereiniteit, afgelegd door den bestuurder van het Battaksch landschap *Tanah Djawa*;

6°. de akten van verband en van bevestiging, dd. 25 October 1890, gepasseerd naar aanleiding van de plaats gehad hebbende bestuursverwisseling in *Siak*;

7°. de verklaringen, op verschillende tijdstippen afgelegd door inlandsche bestuurders in de residentie *Oostkust van Sumatra*, betreffende mijnontginning, in- en uitvoer van oorlogstoevoegen en politieke verwijdering;

8°. de verbeterde opgaven betreffende het gebied der landschappen *Palos* en *Donggala*, behoorende bij reeds vroeger overgelegde contracten met die landschappen;

9°. de suppletoire contracten met *Taroena*, *Kandhar* en *Tagoelandang*, dd. 17 October 1890, tot wijziging van de bestaande contracten met die landschappen;

10°. het nieuwe contract met *Bwool*, dd. 13 December 1890, en de akten van verband en van bevestiging, gewisseld bij de installatie van den tegenwoordigen bestuurder van dat landschap;

11°. de akte van bevestiging, dd. 17 November 1890, uitgereikt aan den radja van *Rioeng*;

12°. de akten van verband en van bevestiging, dd. 15 December 1890, gewisseld naar aanleiding van het optreden van een nieuwen bestuurder in *Badong*.

De Minister van Koloniën,

VAN DEDEM.

Aan
den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

SOERAKARTA.

VERKLARINGEN.

N°. 2.

Dit geschrift van mij, Ingkang Sinoehoen Kangdjeng Soesoehoenan PAKOEBOWONO SENOPATI INGALOGO NGABDOERRACHMAN SAJIDIN PANOTOGOMO IX, commandeur der Orde van den Nederlandschen Leeuw en commandeur met de ster der Frans-Joseph-orde van Oostenrijk, generaal-majoor bij de legers van Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden, hofhoudende te Soerakarta Adiningrat, stel ik in handen van vader, den heer OSCAR AREND BURNABY LAUTIER, resident van Soerakarta, ten bewijze dat, wanneer mijne onderdanen zich schuldig maken aan het plegen van misdrijven, overtredingen en rechtsverkorting met betrekking tot telegraaflijnen en kabels, liggen te binnen mijn gebied of daarbuiten, ik er geoogen in neem, dat de straf- en rechtsvorderingen ter zake zullen worden berecht door de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

Geschreven den 13den Besar van het jaar Alip 1819 of den 31sten Juli 1890.

Deze verklaring is goedgekeurd en bekrachtigd op den 18den November 1890.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(get.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) GALLOIS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) O. v. D. WIJCK.

Geschrift van mij, Ingkang Sinoehoen Kangdjeng Soesoehoenan PAKOEBOWONO SENOPATI INGALOGO NGABDOERRACHMAN SAJIDIN PANOTOGOMO den negenden, commandeur der Orde van den Nederlandschen Leeuw, commandeur met de ster der Frans-Joseph-orde van Oostenrijk en

generaal majoor bij de legers van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, hofhoudende te Soerakarta Adiningrat, stel ik in handen van vader, den hoogedelgestrengen heer OSCAR AREND BURNABY LAUTIER, resident van Soerakarta, ten blijke, dat ik aan personen, niet behoorende tot de inheemsche bevolking van Soerakarta, geen concessien tot mijnontginning zal verleen, dan na verkregen toestemming van het Gouvernement.

Mijnontginning vanwege de Regeering of het verleen Harerzijds van eene concessie tot mijnontginning, zal in elk bijzonder geval het onderwerp van eene bijzondere schikking met mij uitmaken.

Het Gouvernement regelt het toezicht, in het algemeen belang op de mijnontginning te houden.

Geschreven op Maandag den 16den der maand Sawal van het jaar Ehe 1820 of den 25sten Mei 1891.

Voor de vertaling,

De adjunct-vertaler,

(get.) C. D. WINTER.

Deze verklaring is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 15den September 1891.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(get.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) SWERTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) D. F. UHLENBECK.

Voor eensluidende afschriften

*De Secretaris-Generaal
bij het Ministerie van Koloniën,*

H. VAN DER WIJCK.

ZITTING 1891 — 1892. — **106.**

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

SOERAKARTA.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 3.

De verklaringen, door den soesoehoenan van Soerakarta op 31 Juli 1890 en 25 Mei 1891 onderteekend, bevatten ten aanzien van de berechting van misdrijven met betrekking tot telegraaflijnen en kabels en ten aanzien van mijnontginningen gelijke bepalingen, als in de laatste jaren in een aantal contracten met inlandsche vorsten of daarmede gelijk te stellen stukken zijn gemaakt. Wat

Djokjokarta betreft zijn zoodanige bepalingen reeds in 1888 tot stand gekomen. (1)

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, zitting 1889—1890, **103**, n°. 2 en 1890—1891, **113**, n°. 24.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TAMPAT TOEAN.

VERKLARING.

N°. 4.

VERKLARING.

Wij ondergeteekenden Datoe Radja BOEDJANG en Si DJINTEN galar Datoe Radja AMAT, bestuurders van het landschap Tapat Toean, beloven plechtig het navolgende:

1°. Wij verklaren dat het landschap Tapat Toean behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat wij mitsdien Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden, vertegenwoordigd door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettig opperheer erkennen, ten teeken waarvan door ons en onze onderdanen, hetzij te land, hetzij ter zee, geen andere vlag zal worden gevoerd dan de Nederlandsche.

2°. Wij zullen ons land met rechtvaardigheid besturen, de rust en vrede zoowel binnenslands als met onze naburen handhaven, en het welzijn van ons volk naar ons vermogen bevorderen door bescherming van handel, nijverheid, landbouw en scheepvaart.

3°. Wij zullen den handel in slaven, zoomede menschenroof en zeeroof, met alle macht tegengaan.

4°. Wij zullen ons in geenerlei staatkundige aanrakingen stellen met vreemde mogendheden, zullende de vijanden van Nederland ook onze vijanden, de vrienden van Nederland ook onze vrienden zijn.

5°. De in ons gebied bestaande belastingen zullen door ons noch verhoogd, noch verlaagd worden, noch zullen nieuwe worden ingevoerd, dan in overleg met den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in Atjeh.

6°. Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft het recht om de inkomsten van ons gebied, voortspruitende uit de inning der inkomende en uitgaande rechten, tegen eene nader te bepalen billijke schadeloosstelling van ons over te nemen.

7°. Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft het recht om in ons gebied de pachten in te voeren van opium en andere middelen en daarvan de inkomsten te trekken.

8°. Evenals door onze voorgangers zal door ons aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden uitgekeerd het aandeel in de inkomsten van ons gebied, dat volgens aloud gebruik aan de vroegere Atjehsche vorsten toekwam.

De wijze waarop die belasting zal worden geïnd, zal nader worden vastgesteld.

9°. Wanneer het Nederlandsch-Indisch Gouvernement het noodig acht in ons gebied één of meer etablissementen te maken of militaire versterkingen op te richten, zullen wij het daartoe benodigde terrein kosteloos afstaan, zullende echter de mogelijk daarbinnen gelegen particuliere eigendommen door het Gouvernement tegen schadeloosstelling worden overgenomen.

10°. Alle personen, zonder onderscheid van landaard, wonende binnen de grenzen der gouvernements-etablissem-

menten, worden door ons erkend als gouvernements-onderdanen, en als zoodanig te staan onder het direct gezag van de vertegenwoordigers van het Gouvernement.

Het Gouvernement is ook bevoegd alle personen in ons gebied, niet behoorende tot de inheemsche (Atjehsche) bevolking, onder zijn rechtstreeksch gezag te brengen.

11°. Atjehers, die misdadig zijn of die overtredingen begaan tegenover het Gouvernement, of die worden beschuldigd gezamenlijk met gouvernements-onderdanen een misdrijf gepleegd te hebben, staan deswege terecht voor de gouvernements-rechtbanken.

Eveneens staan terecht voor de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechtters en worden gestraft volgens de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement ter zake uitgevaardigde of uit te vaardigen verordeningen, onze onderdanen, die vuurwapens, buskruit en ander oorlogsmaterieel zonder vergunning van den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, in-, uit- of vervoeren, zijde in-, uit- en vervoer daarvan in ons gebied, zonder zoodanige vergunning, verboden.

De straf- en rechtsvorderingen ter zake van misdrijven, overtredingen en rechtsverkorting met betrekking tot telegraaflijnen en kabels, hetzij deze liggen binnen ons gebied of daarbuiten, gepleegd door onze onderdanen, zullen mede worden berecht door de gouvernements-rechtbanken en rechtters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

In zulke gevallen zal door ons of onzentwege in die rechtbanken zitting worden genomen, ten einde de rechtters zoo noodig voor te lichten, terwijl wij ons aanbieden de overtreders van dit verbod en de voorwerpen, waarmede de overtreding is gepleegd, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren.

12°. Mutilerende straffen worden in ons gebied niet meer toegepast.

13°. Misdadigers, die een toevlucht zoeken in ons gebied, zullen door ons worden uitgeleverd aan 's Gouvernements vertegenwoordigers.

14°. Het recht om personen, die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde, buiten ons gebied te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens onze bevoegdheid om tot zoodanigen maatregel voorstellen te doen aan de vertegenwoordigers van het Gouvernement.

Personen, die, hetzij om staatkundige, hetzij om andere redenen, uit ons gebied moeten verwijderd worden, zullen door ons worden uitgeleverd aan 's Gouvernements vertegenwoordigers.

15°. Europeanen en andere oostersche of westersche vreemdelingen zullen in ons gebied geen vergunning tot vestiging ontvangen, dan na overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers.

Ook zullen aan hen geene gronden worden geschenken, verkocht, verhuurd of in erfpacht als anderszins uitgegeven of concessien tot mijnontginning verleend, dan na verkregen toestemming van 's Gouvernements vertegenwoordiger in Atjeh, zullende bij het verleenen van zoodanige concessien of uitgiften van gronden, steeds worden

te rade gegaan met de algemeene belangen van Nederlandsch-Indië. Handelaren zullen echter in de havens van ons gebied worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden, zonder overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers, zoolang zij de orde en rust niet verstoren.

Bovendien zal ook mijnontginning vanwege de Regeering of uitgifte Harerzijds van eene concessie tot mijnontginning in elk voorkomend geval het onderwerp van eene bijzondere schikking met ons uitmaken.

16°. Wanneer schepen of vaartuigen langs de kust of in de rivieren in ons gebied in nood vervallen, zullen door ons of onzentwege aan de opvarenden alle hulp en bijstand worden verleend, hunne goederen worden opgeborgen en gevrijwaard tegen roof of diefstal.

Wanneer schepen of vaartuigen of wel daarvan afkomstige goederen in ons gebied mochten stranden of komen aandrijven, zonder dat daarop rechthebbenden bekend zijn, zullen door ons of onzentwege de noodige maatregelen tegen roof of diefstal worden genomen en kennis worden gegeven aan den naastbij zijnden gouvernements-ambtenaar, ten einde die vaartuigen of goederen aan daarop rechthebbenden terug te geven, tegen betaling van een door 's Gouvernements vertegenwoordigers in overleg met ons vast te stellen billijke schadeloosstelling voor bewaking, opberging als anderszins.

17°. Zoodra mogelijk zal door ons met de hoofden en oudsten in ons gebied worden beraadslaagd, wie ons wegens overlijden als anderszins zal behooren op te volgen.

Die opvolger zal echter niet als radja mogen optreden, dan na aflegging van den eed van trouw aan Z. M. den Koning en aan Z. E. den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, zoomede van stipte naleving der artikelen van deze verklaring.

De aanwijzing van onze opvolgers zal echter beschouwd worden als geenerlei gevolg te hebben, zoolang zij niet zal zijn bekrachtigd door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Bij verschil van gevoelen tusschen ons en de hoofden en oudsten in ons gebied, zal de zaak der opvolging door ons worden onderworpen aan de beslissing van het Gouvernement, waaraan wij ons onvoorwaardelijk zullen onderwerpen.

18°. Omtrent punten, die zullen blijken nog nadere regeling te behoeven, zullen wij ons verstaan met de vertegenwoordigers van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Voorts verklaren wij Datoe Radja BORDJANG en Si DJINTEN galar Datoe Radja AMAT, bestuurders van het landschap Tampat Toean, onder eede, ons te zullen houden aan de bepalingen vervat in deze verklaring, die geacht wordt in de plaats te treden van de verklaring door mij Datoe Radja BORDJANG en mijn overleden medebestuurder Datoe MOEDA op den 23sten October 1880 of den 19den Dzoelqaidah 1297 afgelegd.

Aldus gedaan te Kota Radja den 19den Januari 1891 of den 9den der maand Djoemadilachir van het Mohammedaansche jaar 1308.

De Gouverneur van Atjeh en onderhoorigheden,

(get.) VAN TRYN.

Deze verklaring is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 23sten Augustus 1891.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(get.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) SWEERTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) D. F. UHLENBECK.

AKTE VAN ERKENNING EN BEVESTIGING.

Nademaal Si DJINTEN galar Datoe Radja AMAT, door de volkskeuze aangewezen tot medebestuurder ter vervanging van zijn overleden mamak Datoe Moeda, op heden de aan deze akte gehechte schriftelijke verklaring heeft bezegeld, doch niet ondertekend, dewijl hij de schrijfkunst niet verstaat, zoo wordt voornoemde Si DJINTEN galar Datoe Radja AMAT van Telok Tampat Toean door mij, onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, plechtiglijk erkend en bevestigd in zijne waardigheid van medebestuurder onder den titel van Datoe van het rijk Telok Tampat Toean, zullende hij, zoolang de in bovenbedoelde verklaring aangegane verbintenis door hem wordt nageleefd, in die waardigheid door het Gouvernement worden gehandhaafd. Ten blijke waarvan hem deze akte van erkenning en bevestiging, zoomede een exemplaar van de bovenbedoelde door hem afgelegde verklaring zal worden uitgereikt.

Aldus opgemaakt in triplo te Kota Radja, den 19den Januari 1891.

De Gouverneur van Atjeh en onderhoorigheden,

(get.) VAN TRYN.

Deze akte van erkenning en bevestiging is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 23sten Augustus 1891.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(get.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) SWEERTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) D. F. UHLENBECK.

Voor eensluidende afschriften,

De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Koloniën,

H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TAMPAT TOEAN.

NOTA VAN TOELICHTING.

Nº. 5.

Het landschap Tapat Toean is gelegen op de westkust van het gouvernement Atjeh en onderhoorigheden.

De bevolking, bedragende ruim 1000 zielen, bestaat voornamelijk uit Maleiers, die zich niet met Atjehers vereenigd hebben. De Atjehsche sultans hebben daardoor nimmer grooten invloed in Tapat Toean gehad. Het bestuur wordt er gevoerd door twee hoofden (datoes), die ieder door 2 mindere hoofden worden bijgestaan.

De bestuurders van Tapat Toean zijn het Gouvernement steeds goed gezind geweest en behoorden tot de eersten die in 1874 de onderwerpingsakte in 6 artikelen aflegden.

Een der beide datoes, die in 1880 de verklaring in 18 artikelen aflegden, werd in 1889 vermoord, en na hem trad, met inachtneming der Maleische erfopvolging, zijn

neef als medebestuurder op. De installatie van het nieuwe hoofd heeft onder het passeeren der gebruikelijke akten plaats gehad. De verklaring is door de beide bestuurders afgelegd, omdat zij strekt ter vervanging van die van 1880. Zij wijkt van de laatstbedoelde alleen af door de voorzieningen opgenomen in de artikelen 11, 2de en 3de alinea, 14, 1ste alinea, en 15, laatste alinea, betreffende het verbod van den in- en uitvoer van oorlogsbehoefden; de bescherming van telegraafverbindingen; het recht tot politieke verwijdering van personen, die gevaarlijk worden geacht voor de openbare rust en orde; en de bevoegdheid van de Regeering tot mijnontginning of tot uitgifte harer zijds van concessien tot mijnontginning.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

LANGSAR.

VERKLARING EN AKTE VAN BEVESTIGING.

N°. 6.

Ik ondergeteekende Tengkoë Tjimo, hoeloebalang van het landschap Langsar met het onderhoorige Modjopabit, beloof plechtig het navolgende:

1°. Ik verklaar dat het landschap Langsar met het onderhoorige Modjopabit behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat ik mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Souvereine erken, ten teeken waarvan door mij en mijne onderdanen, hetzij te land, hetzij ter zee, geen andere vlag zal worden gevoerd dan de Nederlandsche.

2°. Ik zal mijn land met rechtvaardigheid besturen, de rust en vrede zoowel binnenslands als met mijne naburen handhaven, en het welzijn van mijn volk naar mijn vermogen bevorderen door bescherming van handel, nijverheid, landbouw en scheepvaart.

3°. Ik zal den handel in slaven, zoome de menschenroof en zeeroof, met alle macht tegengaan.

4°. Ik zal mij in geenerlei staatkundige aanrakingen stellen met vreemde mogendheden, zullende de vijanden van Nederland ook mijne vijanden, de vrienden van Nederland ook mijne vrienden zijn.

5°. De in mijn gebied bestaande belastingen zullen door mij noch verhoogd, noch verlaagd worden, noch zullen nieuwe worden ingevoerd, dan in overleg met den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in Atjeh.

6°. Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft het recht om de inkomsten van mijn gebied, voortspruitende uit de inning der inkomende en uitgaande rechten, tegen eene nader te bepalen billijke schadeloosstelling van mij over te nemen.

7°. Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft het recht om in mijn gebied de pachten in te voeren van opium en andere middelen en daarvan de inkomsten te trekken.

8°. Evenals door mijnen voorganger zal door mij aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden uitgekeerd het aandeel in de inkomsten van mijn gebied, dat volgens aloud gebruik aan de vroegere Atjehsche vorsten toekwam. De wijze waarop die belasting zal worden geïnd, zal nader worden vastgesteld.

9°. Wanneer het Nederlandsch-Indisch Gouvernement het noodig acht in mijn gebied één of meer etablissementen te maken of militaire versterkingen op te richten, zal ik het daartoe benodigde terrein kosteloos afstaan, zullende echter de mogelijk daarbinnen gelegen particuliere eigendommen door het Gouvernement tegen schadeloosstelling worden overgenomen.

10°. Alle personen, zonder onderscheid van landaard, wonende binnen de grenzen der gouvernementsetablissementen, worden door mij erkend als gouvernementsonder-

danen, en als zoodanig te staan onder het direct gezag van de vertegenwoordigers van het Gouvernement.

Het Gouvernement is ook bevoegd alle personen in mijn gebied, niet behoorende tot de inheemsche (Atjehsche) bevolking, onder zijn rechtstreeksch gezag te brengen.

11°. Atjehers, die misdadig zijn of die overtredingen begaan tegenover het Gouvernement, of die worden beschuldigd gezamenlijk met gouvernementsonderdanen een misdrijf gepleegd te hebben, staan deswege terecht voor de gouvernementrechtbanken.

De straf- en rechtsvorderingen ter zake van misdrijven, overtredingen en rechtsverkorting met betrekking tot telegraaflijnen en kabels, hetzij deze liggen binnen mijn gebied of daarbuiten, gepleegd door mijne onderdanen, zullen mede worden berecht door de gouvernementrechtbanken en rechters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

Eveneens staan terecht voor de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters en worden gestraft volgens de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement ter zake uitgevaardigde of uit te vaardigen verordeningen, mijne onderdanen, die vuurwapens, buskruit en ander oorlogsmaterieel zonder vergunning van den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in-, uit- of vervoeren, zijnde in-, uit- en vervoer daarvan in mijn gebied, zonder zoodanige vergunning, verboden.

In zulke gevallen zal door mij of mijnentwege in die rechtbanken zitting worden genomen, ten einde de rechters zoo noodig voor te lichten, terwijl ik mij verbind de overtreders van dit verbod en de voorwerpen, waarmede de overtreding is gepleegd, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren.

12°. Mutileerende straffen worden in mijn gebied niet meer toegepast.

13°. Misdadigers, die een toevlucht zoeken in mijn gebied, zullen door mij worden uitgeleverd aan 's Gouvernements vertegenwoordigers.

14°. Het recht om personen, die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde, buiten mijn gebied te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens mijne bevoegdheid om tot zoodanigen maatregel voorstellen te doen aan den vertegenwoordiger van het Gouvernement.

Personen, die, hetzij om staatkundige, hetzij om andere redenen, uit mijn gebied moeten verwijderd worden, zullen door mij worden uitgeleverd aan 's Gouvernements vertegenwoordigers.

15°. Europeanen en andere oostersche of westersche vreemdelingen zullen in mijn gebied geen vergunning tot vestiging ontvangen, dan na overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers.

Ook zullen aan hen geene gronden worden geschonken, verkocht, verhuurd of in erfpacht als anderszins uitgegeven of concessiën tot mijnontginning verleend, dan na verkregen toestemming van 's Gouvernements vertegenwoordiger in Atjeh, zullende bij het verleenen van zoodanige concessiën of uitgiften van gronden steeds worden te rade gegaan met de algemeene belangen van Nederlandsch-Indië. Han-

delaren zullen echter in de havens van mijn gebied worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden, zonder overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers, zoolang zij de orde en rust niet verstoren.

Bovendien zal ook mijnontginning vanwege de Regearing of uitgifte Harerzijds van eene concessie tot mijnontginning, in elk voorkomend geval het onderwerp van eene bijzondere schikking met mij uitmaken.

16°. Wanneer schepen of vaartuigen langs de kust of in de rivieren in mijn gebied in nood vervallen, zullen door mij of mijnentwege aan de opvarenden alle hulp en bijstand worden verleend, hunne goederen worden opgeborgen en gevrijwaard tegen roof of diefstal.

Wanneer schepen of vaartuigen of wel daarvan afkomstige goederen in mijn gebied mochten stranden of komen aandrijven, zonder dat daarop rechthebbenden bekend zijn, zullen door mij of mijnentwege de noodige maatregelen tegen roof of diefstal worden genomen en kennis worden gegeven aan den naastbij zijnden gouvernements-ambtenaar, ten einde die vaartuigen of goederen aan daarop rechthebbenden terug te geven, tegen betaling van een door 's Gouvernements vertegenwoordigers in overleg met mij vast te stellen billijke schadeloosstelling voor bewaking, opberging als anderszins.

17°. Zoodra mogelijk zal door mij met de hoofden en oudsten in mijn gebied worden beraadslaagd, wie mij wegens overliden als anderszins zal behooren op te volgen.

Die opvolger zal echter niet als radja mogen optreden, dan na aflegging van den eed van trouw aan H. M. de Koningin en aan Zijne Exc. den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, zoomede van stipte naleving der artikelen van deze verklaring.

De aanwijzing van mijn opvolger zal echter beschouwd worden als geenerlei gevolg te hebben, zoolang zij niet zal zijn bekrachtigd door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Bij verschil van gevoelen tusschen mij en de hoofden en oudsten in mijn gebied, zal de zaak der erfopvolging door mij worden onderworpen aan de beslissing van het Gouvernement, waaraan ik mij onvoorwaardelijk zal onderwerpen.

18°. Omtrent punten, die zullen blijken nog nadere regeling te behoeven, zal ik mij verstaan met de vertegenwoordigers van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Voorts verklaar ik Tengkoë Tjhiq, hoeloebalang van het landschap Langsar met het onderhoorige Modjopahit, onder eede, mij te zullen houden aan de bepalingen vervat in deze verklaring, die geacht wordt in de plaats te treden van de verklaring door mij afgelegd op den 18den Mei 1877 en beëdigd op denzelfden datum.

Aldus gedaan te Edi, den 28sten Maart 1891 of den 18den der maand Saäban van het Mohammedaansche jaar 1308, ten overstaan van mij waarnemend assistent-resident voor de politieke aanrakingen met de onderhoorigheden en hoofden ter oost- en noordkust van Atjeh, als

daartoe gemachtigd door den civielen en militairen gouverneur van Atjeh en onderhoorigheden.

(get.) H. v. D. STEENSTRATEN.

Gezien,

De civiel en militair gouverneur van Atjeh en onderhoorigheden,

(get.) VAN TRYN.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) D. F. UHLENBECK.

AKTE VAN ERKENNING EN BEVESTIGING.

Nademaal Tengkoë Tjhiq, hoeloebalang van het landschap Langsar met het onderhoorige Modjopahit, op den 18den Mei 1877 zich heeft onderworpen aan het Nederlandsch gezag, de souvereiniteit van Nederland heeft erkend en den 28sten Maart 1891 de aan deze akte gehechte schriftelijke verklaring heeft bezegeld en ondertekend, zoo wordt voornoemde Tengkoë Tjhiq van Langsar door mij, onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, plechtiglijk erkend en bevestigd in zijne waardigheid van hoeloebalang van het rijk Langsar met het onderhoorige Modjopahit, zullende hij, zoolang de in bovenbedoelde verklaring aangegane verbintenis door hem wordt nageleefd, in die waarheid door het Gouvernement worden gehandhaafd.

Ten blijke waarvan hem deze akte van erkenning en bevestiging, zoomede een exemplaar van de bovenbedoelde door hem afgelegde verklaring zal worden uitgereikt.

Aldus opgemaakt in triplo te Kota Radja, den 15den April 1891.

De gouverneur van Atjeh en onderhoorigheden,

(get.) VAN TRYN.

Deze verklaring en de daaraan gehechte akte van erkenning en bevestiging zijn goedgekeurd en bekrachtigd op den 23sten Augustus 1891.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(get.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) SWEERTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) D. F. UHLENBECK.

Voor eensluidende afschriften,

De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Koloniën,

H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

LANGSAR.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 7.

Langsar is het meest zuidelijk gelegen landschap op de oostkust van het gouvernement Atjeh en onderhoorigheden. Het grenst ten noorden aan Perlak en ten zuiden aan Tamiang (residentie Oostkust van Sumatra). Tot de onderhoorigheden van Langsar behoort het landschap Modjopahit, waar zich voornamelijk lieden uit Groot-Atjeh hebben gevestigd. Tot voor weinige jaren liet de verhouding tusschen de beide landschappen veel te wenschen over; in 1884 ondernam de bestuurder van Langsar zelfs een gewapenden aanval op Modjopahit, ten einde zijn gezag aldaar te doen erkennen, hetgeen het Europeesche bestuur aanleiding gaf om in het belang van de handhaving der rust in de naburige streken bemiddelend op te treden. Aan dat bestuur gelukte het ten slotte in 1887 eene regeling

omtrent de onderlinge verhouding tusschen Langsar en Modjopahit tot stand te brengen, waardoor de vroegere oneenigheid voor een bevredigenden staat van zaken heeft plaats gemaakt. De onderwerping van Langsar aan het Nederlandsch gezag dateert van 1877, in welk jaar eene militaire expeditie een einde maakte aan de wederspannige houding van den bestuurder Tongkoe Tjiriq, die thans nog met het gezag in Langsar is bekleed. Tot dusver werden geen akten betreffende die onderwerping overgelegd. In deze leemte is voorzien door de aangeboden verklaring in 18 artikelen en de daarbij behoorende akte van bevestiging, welke stukken gelijkluidend zijn aan de akten gepasseerd bij het optreden van een nieuwen bestuurder in Tapat Toeän (n°. 4 van dezen bundel).

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

MALABOEH.

VERKLARING EN AKTE VAN BEVESTIGING.

N°. 8.

VERKLARING.

Ik ondergeteekende Toekos HITAM MOHAMAD ALI HANAFIA, Kedjoeroean TJIHIK LELA PERKASA van het landschap Malaboeh en onderhoorigheden, beloof plechtig het navolgende:

1°. Ik verklaar dat het landschap Malaboeh en onderhoorigheden behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië, en dat ik mitsdien Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden, vertegenwoordigd door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettig opperbeer erken, ten teeken waarvan door mij en mijne onderdanen, hetzij te land, hetzij ter zee, geen andere vlag zal worden gevoerd dan de Nederlandsche.

2°. Ik zal mijn land met rechtvaardigheid besturen, de rust en vrede zoowel binnenslands als met mijne naburen handhaven, en het welzijn van mijn volk naar mijn vermogen bevorderen door bescherming van handel, nijverheid, landbouw en scheepvaart.

3°. Ik zal den handel in slaven, zoomede menschenroof en zeeroof, met alle macht tegengaan.

4°. Ik zal mij in geenerlei staatkundige aanrakingen stellen met vreemde mogendheden, zullende de vijanden van Nederland ook mijne vijanden, de vrienden van Nederland ook mijne vrienden zijn.

5°. De in mijn gebied bestaande belastingen zullen door mij noch verhoogd, noch verlaagd worden, noch zullen nieuwe worden ingevoerd, dan in overleg met den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in Atjeh.

6°. Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft het recht om de inkomsten van mijn gebied, voortspruitende uit de inning der inkomende en uitgaande rechten, tegen eene nader te bepalen schadeloosstelling van mij over te nemen.

7°. Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft het recht om in mijn gebied de pachten in te voeren van opium en andere middelen en daarvan de inkomsten te trekken.

8°. Evenals door mijnen voorganger zal door mij aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden uitgekeerd het aandeel in de inkomsten van mijn gebied, dat volgens aloud gebruik aan de vroegere Atjehsche vorsten toekwam. De wijze waarop die belasting zal worden gefind, zal nader worden vastgesteld.

9°. Wanneer het Nederlandsch-Indisch Gouvernement het noodig acht in mijn gebied één of meer etablissementen te maken of militaire versterkingen op te richten, zal ik het daartoe benodigde terrein kosteloos afstaan, zullende echter de mogelijk daarbinnen gelegen particuliere eigendommen door het Gouvernement tegen schadeloosstelling worden overgenomen.

10°. Alle personen, zonder onderscheid van landaard,

wonende binnen de grenzen der gouvernements-etablissemten, worden door mij erkend als gouvernements-onderdanen en als zoodanig te staan onder het direct gezag van de vertegenwoordigers van het Gouvernement.

Het Gouvernement is ook bevoegd alle personen in mijn gebied, niet behoorende tot de inheemsche (Atjehsche) bevolking, onder zijn rechtstreeksch gezag te brengen.

11°. Atjehers, die misdadig zijn of die overtredingen begaan tegenover het Gouvernement, of die worden beschuldigd gezamenlijk met gouvernements-onderdanen een misdrijf gepleegd te hebben, staan deswege terecht voor de gouvernements rechtbanken.

De straf- en rechtsvorderingen ter zake van misdrijven, overtredingen en rechtsverkorting met betrekking tot telegraaflijnen en kabels, hetzij deze liggen binnen mijn gebied of daarbuiten, gepleegd door mijne onderdanen, zullen mede worden berecht door de gouvernements-rechtbanken en rechters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

Eveneens staan terecht voor de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters en worden gestraft volgens de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement ter zake uitgevaardigde of uit te vaardigen verordeningen, mijne onderdanen die vuurwapens, buskruit en ander oorlogsmaterieel zonder vergunning van den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in-, uit- of vervoeren, zijnde in-, uit- en vervoer daarvan in mijn gebied zonder zoodanige vergunning verboden.

In zulke gevallen zal door mij of mijnentwege in die rechtbanken zitting worden genomen, ten einde de rechters zoo noodig voor te lichten, terwijl ik mij verbind de overtreders van dit verbod en de voorwerpen, waarmede de overtreding is gepleegd, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren.

12°. Mutilerende straffen worden in mijn gebied niet meer toegepast.

13°. Misdadigers, die een toevlucht zoeken in mijn gebied, zullen door mij worden uitgeleverd aan 's Gouvernements vertegenwoordigers.

14°. Het recht om personen, die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde, buiten mijn gebied te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens mijne bevoegdheid om tot zoodanigen maatregel voorstellen te doen aan de vertegenwoordigers van het Gouvernement.

Personen, die, hetzij om staatkundige, hetzij om andere redenen, uit mijn gebied moeten verwijderd worden, zullen door mij worden uitgeleverd aan 's Gouvernements vertegenwoordigers.

15°. Europeanen en andere oostersche of westersche vreemdelingen zullen in mijn gebied geen vergunning tot vestiging ontvangen, dan na overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers.

Ook zullen aan hen geene gronden worden geschonken, verkocht, verhuurd of in erfpacht als anderszins uitgegeven of concessien tot mijnontginning verleend, dan na verkregen toestemming van 's Gouvernements vertegenwoordiger in Atjeh, zullende bij het verleenen van zoolanige

concessiën of uitgiften van gronden steeds worden te rade gegaan met de algemeene belangen van Nederlandsch-Indië. Handelaren zullen echter in de havens van mijn gebied worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden, zonder overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers, zolang zij de orde en rust niet verstoren.

Bovendien zal ook mijnontginning vanwege de Regeering of uitgifte Harerzijds van eene concessie tot mijnontginning, in elk voorkomend geval het onderwerp van eene bijzondere schikking met mij uitmaken.

16°. Wanneer schepen of vaartuigen langs de kust of in de rivieren in mijn gebied in nood vervallen, zullen door mij of mijnentwege aan de opvarenden alle hulp en bijstand worden verleend, hunne goederen worden opgeborgen en gevrijwaard tegen roof of diefstal.

Wanneer schepen of vaartuigen of wel daarvan afkomstige goederen in mijn gebied mochten stranden of komen aandrijven, zonder dat daarop rechtgebenden bekend zijn, zullen door mij of mijnentwege de noodige maatregelen tegen roof of diefstal worden genomen en kennis worden gegeven aan den naastbij zijnden gouvernements-ambtenaar, ten einde die vaartuigen of goederen aan daarop rechtgebenden terug te geven, tegen betaling van eene door 's Gouvernements vertegenwoordigers in overleg met mij vast te stellen billijke schadeloosstelling voor bewaking, opberging als anderszins.

17°. Zoodra mogelijk zal door mij met de hoofden en oudsten in mijn gebied worden beraadslaagd, wie mij wegens overlijden als anderszins zal behooren op te volgen.

Die opvolger zal echter niet als radja mogen optreden dan na aflegging van den eed van trouw aan Zijne Majesteit den Koning en aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, zomede van stipte naleving der artikelen van deze verklaring.

De aanwijzing van mijn opvolger zal echter beschouwd worden als geenerlei gevolg te hebben, zolang zij niet zal zijn bekrachtigd door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Bij verschil van gevoelen tusschen mij en de hoofden en oudsten in mijn gebied, zal de zaak der opvolging door mij worden onderworpen aan de beslissing van het Gouvernement, waaraan ik mij onvoorwaardelijk zal onderwerpen.

18°. Omtrent punten, die zullen blijken nog nadere regeling te behoeven, zal ik mij verstaan met de vertegenwoordigers van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Voorts verklaar ik TOEKOR HITAM MOHAMAD ALI HANAFIA Kedjoeroean TJHIK LELA PERKASA van het landschap Malaboeh en onderhoorigheden, onder eede, mij te zullen houden aan de bepalingen vervat in deze verklaring.

Aldus gedaan te Kota Radja den 23sten Maart 1891 of den 13den der maand Saban van het Mohammedaansche jaar 1308.

De Gouverneur van Atjeh en onderhoorigheden,

(get.) VAN TEYN.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) D. F. UHLENBECK.

AKTE VAN ERKENNING EN BEVESTIGING.

Nademaal TOEKOR HITAM MOHAMAD ALI HANAFIA Kedjoeroean TJHIK LELA PERKASA op den 23sten Maart 1891 zich heeft onderworpen aan het Nederlandsch gezag, de souvereiniteit van Nederland heeft erkend en de aan deze akte gehechte schriftelijke verklaring heeft bezegeld, doch niet onderteevend, dewijl hij de schrijfkunst niet verstaat, zoo wordt voornoemde TOEKOR HITAM MOHAMAD ALI HANAFIA van Malaboeh door mij, onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, plechtiglijk erkend en bevestigd in zijne waardigheid van Kedjoeroean TJHIK LELA PERKASA van het landschap Malaboeh, zullende hij, zolang de in bovenbedoelde verklaring aangegane verbintenis door hem wordt nageleefd, in die waardigheid door het Gouvernement worden gehandhaafd.

Ten blijke waarvan hem deze akte van erkenning en bevestiging, zomede een exemplaar van de bovenbedoelde door hem afgelegde verklaring zal worden uitgereikt.

Aldus opgemaakt in triplo te Kota Radja, den 23sten Maart 1891.

De Gouverneur-Generaal van Atjeh en onderhoorigheden,

(get.) VAN TEYN.

Deze verklaring en de daaraan gehechte akte van erkenning en bevestiging zijn goedgekeurd en bekrachtigd op den 28sten September 1891.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(get.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) SWEERTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) D. F. UHLENBECK.

Voor eensluidende afschriften,

De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Koloniën,

H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

MALABOEH.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 9.

De kedjoeroean van Malaboeh (een landschap op de westkust van het gouvernement Atjeh en onderhoorigheden), die in 1890 in zijne waardigheid werd bevestigd (1), overleed reeds in September van datzelfde jaar. Aangezien het, in verband met de in Malaboeh bestaande toestanden, niet raadzaam werd geoordeeld om een van zijne minderjarige zonen onder toezicht van voogden met het bestuur te

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, zitting 1890—1891, 112, n°. 2.

belasten, s de oom van den overledene, die reeds sedert 1883 de functiën van tweeden kedjoeroean vervulde, als eerste kedjoeroean erkend. Aan het nieuwe hoofd is echter uitdrukkelijk te verstaan gegeven dat bij zijn overlijden de afstammelingen zijns voorgangers in de eerste plaats aanspraak op het bestuur in Malaboeh zullen kunnen doen gelden.

De inhoud der overgelegde akten, betrekking hebbende op de bovenbedoelde bestuursverwisseling, komt overeen met dien van de sub n°. 4 en 6 van dezen bundel medegedeelde stukken.

*Ooreenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TANAH DJAWA.

VERKLARING.

N° 10.

VERKLARING.

Ik ondergeteekende Radja MALIGAS, radja van Tanah Djawa, met de grooten, verklaar dat het gebied van Tanah Djawa een gedeelte uitmaakt van Nederlandsch-Indië en gevolgelyk staat onder de heerschappij van Nederland.

Dat ik mitsdien steeds getrouw zal zijn aan Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden en aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië als Hoogst Deszelfs vertegenwoordiger.

Verder verklaar ik, dat ik steeds bereid zal zijn omtrent alle zaken, mijn landschap betreffende, in overleg te treden met het Gouvernement of deszelfs vertegenwoordigers.

Aldus gedaan, onderteekend en beëdigd te Pematang Tanah Djawa op den 20sten Juli 1898.

Handteekening van den radja van Tanah Djawa en zijne grooten.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(get.) O. v. D. WIJCK.

Voor eensluidend afschrift,
*De Secretaris-Generaal
bij het Ministerie van Koloniën,*
H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TANAH DJAWA.

NOTA VAN TOELICHTING.

Nº. 11.

Ten vorigen jare is mededeeling gedaan van de verklaringen waarbij de Battaksche landschappen Siantar en Tandjoeng Kassan, thans ressorteerende onder de afdeeling Batoe Bara van de residentie Sumatra's Oostkust, in 1888 Nederlands souvereiniteit hebben erkend (1). In laatstgenoemd jaar teekende ook de radja van het aan Siantar grenzende Battaksche landschap Tanah Djawa eene verklaring van gelijke strekking. In verband met den staat van onrust waarin dat landschap destijds verkeerde, ten gevolge van den strijd om het gezag tusschen radja MALIGAS en zijn halfbroeder toean NAPOSSO, werd de aan-

geboden souvereiniteit over deze streek niet dadelijk door de Regcering aanvaard. Daartoe is eerst overgegaan nadat, door tusschenkomst van den controleur der afdeeling Batoe Bara, eene verzoening tusschen de beide genoemde hoofden was tot stand gekomen, waarbij radja MALIGAS als bestuurder werd erkend. Daarop is bij besluit van den Gouverneur-Generaal dd. 8 Juni 1891 n° 21 de onderwerping van Tanah Djawa formeel bekrachtigd en de radja in zijne waardigheid bevestigd.

Tanah Djawa, dat eene bevolking van omstreeks 30 000 zielen telt, en, evenals de beide hooger vermelde Battaksche landschappen, gelegen is in de streek bekend onder den naam van Simeloengoen-gebied, maakt thans deel uit van de afdeeling Batoe Bara.

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, zitting 1890-1891. 112, nos. 4 en 5.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

SIAK.

AKTEN VAN VERBAND EN VAN BEVESTIGING.

N°. 12.

AKTE VAN VERBAND.

Ik TOENKOE NGAH SAID HASSIM, optredende als sultan van het rijk Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden, onder den naam en titel van Jang di Pertoewan besaar SJARIF HASSIM ABDOEL DJALIL SAIFOEDDIN, beloof plechtig:

dat ik aan den Koning der Nederlanden en aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als 's Konings vertegenwoordiger in deze gewesten, houw en getrouw zal zijn;

dat ik stipt zal nakomen alle verplichtingen die krachtens de met de Regeering van Nederlandsch-Indië gesloten of nader te sluiten overeenkomsten op mij zullen rusten.

Ten blyke waarvan deze akte door mij is beëdigd, bezegeld en ondertekend ter hoofdplaats Siak Sri Indrapoera op den 25sten October 1890.

In tegenwoordigheid van mij resident ter Oostkust van Sumatra.

(get.) W. MICHIELSEN.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,

(get.) O. v. D. WIJCK.

AKTE VAN ERKENNING EN BEVESTIGING.

Nademaal de waardigheid van sultan van het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden door het overlijden op den 21sten October 1889 van Zijne Hoogheid Jang di Pertoewan besaar SJARIF KASIM ABDOEL DJALIL SAIFOEDDIN on vervuld is geraakt, en diens jongste zoon Toengkoe NGAH SAID HASSIM op den 20sten October te voren door het rijksbestuur van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden tot opvolger in die waardigheid was verkozen en deze keuze door het Gouvernement van Nederlandsch-Indië is goedgekeurd en bekrachtigd.

En aangezien de genoemde verkozen opvolger op heden den 25sten October 1890 in handen van mij WILLEM JAN

MARIE MICHIELSEN, resident der Oostkust van Sumatra, op plechtige wijze heeft afgelegd en te mijnen overstaan ondertekend en bezegeld den eed, omschreven in artikel 30 van het contract op den 1sten Februari 1858 tusschen het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en den sultan en rijks grooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden gesloten.

Zoo is het dat bij deze de voornoemde verkozen opvolger Toengkoe NGAH SAID HASSIM door mij, resident der Oostkust van Sumatra, ingevolge de daartoe verleende machtiging, namens de Regeering van Nederlandsch-Indië en onder hare nadere goedkeuring en bekrachtiging plechtig wordt erkend en bevestigd als sultan van het rijk Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden onder den naam en titel van Jang di Pertoewan besaar SJARIF HASSIM ABDOEL DJALIL SAIFOEDDIN.

Aldus gedaan ter hoofdplaats Siak Sri Indrapoera ten dage en jare voorschreven.

De resident der Oostkust van Sumatra,

(get.) W. MICHIELSEN.

Deze akte van erkenning en bevestiging is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 7den Januari 1891.

*De Gouverneur-Generaal van
Nederlandsch-Indië,*

(get.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den
Gouverneur-Generaal

De Algemeene Secretaris,

(get.) GALLOIS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) O. v. D. WIJCK.

Voor eensluidende afschriften,

*De Secretaris-Generaal
bij het Ministerie van Koloniën,*

H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

SIAK.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 13.

Den 21sten October 1889 overleed de sultan van Siak. Zooals in het Koloniaal Verslag van 1890, bladz. 13, uitvoerig is medegedeeld, was reeds in 1888, ten gevolge van den staat van kinderloosheid waarin de oude sultan was vervallen, voorzien moeten worden in de waarneming van het bestuur in Siak, waarmede de oudste zoon des sultans, TONGKOE MOEDA, werd belast. Diens onhandelbaarheid en onwil om in bestuurszaken met den rijksraad samen te werken, maakten echter zijne handhaving als waarnemend sultan en aangewezen troonsopvolger onmogelijk. Weinige dagen voor den dood zijns vaders werd hij uit

die dubbele hoedanigheid ontzet. In zijne plaats kwam de jongste zoon des overleden sultans, TONGKOE NGAH, het meest voor de vervulling van den opengevallen bestuurszetel in aanmerking. Tot diens installatie is van ook in October 1890 overgegaan onder het passeeren der akte waarvan thans mededeeling geschiedt. Tegelijkertijd is krachtens machtiging en onder nadere goedkeuring der Indische Regeering een nieuw politiek contract met het bestuur van Siak gesloten, dat nog niet uit Indië ontvangen is en dus nog niet kan worden overgelegd.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den Oost-Indischen Archipel.

VERKLARINGEN AFGELEGD DOOR BESTUURDERS IN DE RESIDENTIE OOSTKUST VAN SUMATRA BETREFFENDE DE BEVOEGDHEID DER REGERING TEN AANZIEN VAN MIJNONTGINNING, HET VERBOD VAN IN- EN UITVOER VAN OORLOGSBEHOEFTE EN HET RECHT VAN POLITIEKE VERWIJDERING.

N°. 14.

VERKLARING.

Ik ondergeteekende verklaar
Wij ondergeteekenden verklaren mits
deze na overleg met den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1°. Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft het recht mijnontginningen binnen $\frac{\text{mijn}}{\text{ons}}$ gebied te bewerkstelligen en concessien daartoe te verleen, zullende elk voorkomend geval van dien aard het onderwerp van eene bijzondere schikking met $\frac{\text{mij}}{\text{ons}}$ uitmaken.

Het Gouvernement regelt het toezicht in het algemeen belang op de mijnontginning te houden.

2°. De in- en de uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie, niet gedekt door eene schriftelijke vergunning van den resident der Oostkust van Sumatra, zijn in $\frac{\text{mijn}}{\text{ons}}$ gebied verboden.

$\frac{\text{Mijne}}{\text{Onze}}$ onderdanen zullen wegens overtreding van dit verbod terechtstaan voor de Nederlandsch-Indische rechtbanken, en worden gestraft volgens de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uitgevaardigde verordeningen.

Ik verbind mij de overtreders van dit verbod benevens de oorwerpen, waarmede de overtreding is gepleegd, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren wanneer zij zich in $\frac{\text{mijn}}{\text{ons}}$ gebied bevinden.

3°. Aan den Gouverneur-Generaal blijft het uitsluitend recht voorbehouden om aan personen, al dan niet tot $\frac{\text{mijne}}{\text{onze}}$ onderdanen behoorende en die gevaarlijk worden geacht voor de openbare rust en orde, het verblijf binnen $\frac{\text{mijn}}{\text{ons}}$ gebied te ontzeggen, of eene bepaalde plaats daarbuiten tot verblijf aan te wijzen.

Aldus gedaan en bezegeld te op heden den in tegenwoordigheid van mij

Bovenstaande verklaring is afgelegd (ondertekend en bezegeld) door elk der hoofden wier namen hieronder worden vermeld, evenals de namen der door hen bestuurde landschappen en de dagteekeningen van de verklaringen en van de besluiten der Indische Regeering, waarbij die verklaringen zijn goedgekeurd.

	Namen van de hoofden, die de verklaring hebben afgelegd.	Namen van de door hen bestuurde landschappen.	Dagteekening der verklaringen.	Dagteekening der bekrachtigingsbesluiten.
1	Soetan MANGEDAR ALAM SJAH	Panei.	8 Nov. 1890	2 Juli 1891
2	Soetan BIDAR ALAM bin almarhoem BIDAR ALAM. .	Bilah.	10 > >	2 > >
3	Datoe SEMOEWANGSA	Pasisir.	11 > >	2 > >
	Datoe MAHARADJA SRI INDRA	Lima Laras.	}	
	Datoe SRI MAHARADJA	Lima Poeloeh		
	Radja INDRA MOEDA	Boga.		
	Datoe SRI BIDJI di RADJA	Tanah Datar.		
4	Datoe Soetan PAHLAWAN	Si Pare Pare.	11 > >	2 > >
5	Datoe Setija WANGSA.	Pagoerawan.	11 > >	2 > >
6	Datoe INDRA SETIJA	Tandjoeng.	11 > >	2 > >

	Namen van de hoofden, die de verklaring hebben afgelegd.	Namen van de door hen bestuurde landschappen.	Dagteekening der verklaringen.	Dagteekening der bekrachtigingsbesluiten.
7	Tongkoe ISMAIL jang di Pertoean SAKTI.	Kota Pinang.	15 Nov. 1890	2 Juli 1891.
8	Tongkoe Kedjoeroean MOEDA Radja BANDAHARA	Tamiang.	15 > >	2 > >
	Tongkoe Kedjoeroean KARANG			
	Tongkoe Soetan Moeda INDRA KESOEMA			
9	Jang di Pertoean Hadji MOHAMMAD SJAH	Kwaloë en Leidong.	23 > >	2 > >
10	Sultan SOLEIMAN SARIFOEL ALAM SJAH	Serdang.	25 > >	2 > >
11	Sultan MACHMOED al RASJID PERKASA ALAM SJAH.	Deli.	10 Dec. >	2 > >
12	Sultan al Hadji MOESA al MAHADZIM SJAH.	Langkat.	15 Jan. 1891	2 > >

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

VERKLARINGEN AFGELEGD DOOR BESTUURDERS
IN DE RESIDENTIE OOSTKUST VAN SUMATRA
BETREFFENDE DE BEVOEGDHEID DER RE-
GEERING TEN AANZIEN VAN MIJNONT-
GINNING, HET VERBOD VAN IN- EN
UITVOER VAN OORLOGSBEHOEFTE
EN HET RECHT VAN POLITIEKE
VERWIJDERING.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 15.

In het laatst van 1890 en in den aanvang van 1891 is gelegenheid gevonden om door verschillende bestuurders van landschappen ter Oostkust van Sumatra gelijkluidende verklaringen te doen afleggen betreffende de bevoegdheid der Regeering om mijnen te ontginnen of concessiën daartoe te verleenen, de handhaving van het verbod tegen den in- en uitvoer van oorlogsbehoefte zonder vergunning van het gewestelijk bestuur, en het recht van den Gouverneur-Generaal tot verwijdering, bij wijze van politieken maatregel, van personen die gevaarlijk worden geacht voor de openbare rust en orde.

De inhoud der afgelegde verklaringen vereischt geen bijzondere toelichting. De daarin behandelde punten zijn ook reeds met andere inlandsche bestuurders in den Oost-Indischen Archipel in gelijker voege geregeld. Ten aanzien

van het laatstbedoelde punt zij slechts aangeteekend dat, hoewel dit niet uitdrukkelijk in de verklaringen is vermeld, aan de betrokken bestuurders de bevoegdheid is voorbehouden om voorstellen tot verwijdering van voor de openbare rust en orde gevaarlijke onderdanen aan het gewestelijk bestuur te doen.

Aangezien eene afzonderlijke mededeeling van elk der afgelegde verklaringen overbodig voorkwam, is, in navolging van hetgeen reeds vroeger is geschied, alleen de inhoud der verklaringen weergegeven met vermelding van de namen der bestuurders, de door hen beheerde landschappen, de dagteekening der verklaringen en die der besluiten, waarbij zij door de Indische Regeering zijn bekrachtigd.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

GEBIEDSOMSCHRIJVINGEN BEHOORENDE BIJ
VROEGER OVERGELEGDE CONTRACTEN
MET PALOS EN DONGGALA.

N°. 16.

OPGAAF

van de landschappen, waaruit het gebied van Palos
is samengesteld.

Het gebied van Palos bestaat uit de ondervolgende
landschappen:

Palos of Paloe;
Wani;
Loli;
Beka;
Peboena;
Kaleke;
Pesakoe;
Poeloe;
Sidondo;
Belowase;
Bangga;
Pakoelie;
Sibalajja;
Kabatoena;
en de vasalstaatjes:
Tatanga;
Loli Ogee.

De Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden,
(w. g.) MORRIS.
Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(get.) O. v. D. WIJCK.

OPGAAF

van de landschappen en eilanden, waaruit het
gebied van Donggala is samengesteld.

Het gebied van Donggala bestaat uit de ondervolgende
landschappen:

Ganti;
Donggala;
Lero;
Bale;
Kola-Kola;
Kabongo;
Pantoloang;
Towaija;
Tibo;
Alimeoe;
Batoesoelja;
Ombo;
Baloelang;
Tamboe en
Dampelas.

Tot het gebied van Donggala behooren de eilandjes:
Tosale;
Towale en
Kabonga,
gelegen in en voor de bocht van Tamboe.

De Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden,
(w. g.) MORRIS.
Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(get.) O. v. D. WIJCK.

Voor eensluidende afschriften,
De Seerecaris-Generaal bij het
Ministerie van Koloniën,
H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

PALOS EN DONGGALA.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 17.

Bij de mededeeling van de in 1888 met de landschappen Palos en Donggala (gouvernement Celebes en onderhoorigheden) gesloten contracten (1), zijn overgelegd de daarbij behorende opgaven houdende de omschrijving van het gebied der beide genoemde landschappen.

Aangezien gebleken is dat die opgaven op sommige

punten verbetering vereischten, zijn ter vervanging daarvan nieuwe opgaven samengesteld welke thans worden overgelegd.

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer zitting 1889-1890, **103**, nos. 12 en 13.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TAROENA.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 18.

SUPPLETOIR CONTRACT MET TAROENA.

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den radja van Taroena, zooals die omschreven zijn in het met dien radja op 24 November 1885 gesloten contract, nader aan te vullen, zoo is op heden den 17den October 1890, onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, tusschen ons MARINUS CORNELIS EMANUEL STAKMAN, resident van Menado, handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en EGENOS LORENS TAMAROL RASOE BALA, radja van Taroena, overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

Met wijziging van artikel 13, derde en vierde alinea, en van artikel 28^b van het in hoofde bedoeld op 24 November 1885 met den radja en de mantri's van Taroena gesloten contract, wordt het volgende bepaald:

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement behoudt zich het recht voor, om voor zijne rekening ondernemingen van landbouw in het landschap Taroena te doen aanvangen en voortzetten of wel het recht daartoe aan particulieren af te staan, een en ander behoudens billijke schadeloosstelling aan den betrokkene, wanneer daartoe grond bestaat.

De radja en de mantri's van Taroena beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

Mijnontginning vanwege de Regeering of uitgifte harerzijds van eene concessie tot mijnontginning, zal in elk voorkomend geval het onderwerp uitmaken van eene bijzondere schikking met den radja van Taroena en zijne mantri's.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement regelt het toezicht, in het algemeen belang op de mijnontginning te houden.

Artikel 2.

De straf- en rechtsvorderingen ter zake van misdrijven, overtredingen en rechtsverkorting met betrekking tot telegraaflijnen en kabels, hetzij deze liggen binnen of buiten het gebied van het landschap Taroena, gepleegd door onderdanen van den radja, zullen worden berecht door de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

Artikel 3.

De in- en de uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie, niet gedekt door eene schriftelijke vergunning van den resident van Menado, zijn in het landschap Taroena verboden.

De onderdanen van den radja staan wegens overtredingen van dit verbod terecht voor de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters, en worden gestraft volgens de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement ter zake uitgevaardigde verordeningen.

De radja en de mantri's verbinden zich, de overtreders van dit verbod en de voorwerpen, waarmede de overtreding gepleegd is, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren.

Artikel 4.

Het recht om personen, die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde, buiten het gebied van het landschap Taroena te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens de bevoegdheid van den radja om tot zoodanigen maatregel voorstellen aan den resident van Menado te doen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Taboekan overeengekomen, in triplo opgemaakt, onder teekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Taroena en zijne mantri's, in tegenwoordigheid van mij resident van Menado.

(w. g.) M. STAKMAN.

Stempel en handteekeningen van den radja van Taroena en zijne mantri's.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 6den Augustus 1891.

*De Gouverneur-Generaal van
Nederlandsch-Indië,*

(w. g.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) SWEERTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) D. F. UHLENBECK.

Voor eensluidend afschrift

*De Secretaris-Generaal bij het Ministerie
van Koloniën,*

H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TAGOELANDANG.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 20.

SUPPLETOIR CONTRACT MET TAGOELANDANG.

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den radja van Tagoelandang, zooals die omschreven zijn in het met dien radja op 24 November 1885 gesloten contract, nader aan te vullen, zoo is op heden den 17den October 1890, onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, tusschen ons MARINUS CORNELIS EMANUEL STAKMAN, resident van Menado, handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en SALMON BAWOLÉ, radja van Tagoelandang, overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

Met wijziging van artikel 13, derde en vierde alinea, en van artikel 28 b van het in hoofde bedoeld op 24 November 1885 met den radja en de mantri's van Tagoelandang gesloten contract, wordt het volgende bepaald:

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement behoudt zich het recht voor, om voor zijne rekening ondernemingen van landbouw in het landschap Tagoelandang te doen aangaan en voortzetten of wel het recht daartoe aan particulieren af te staan, een en ander behoudens billijke schadeloosstelling aan den betrokkene, wanneer daartoe grond bestaat.

De radja en de mantri's van Tagoelandang beloven zoodanig ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

Mijnontginningen vanwege de Regeering of uitgifte harezijds van eene concessie tot mijnontginning, zal in elk voorkomend geval het onderwerp uitmaken van eene bijzondere schikking met den radja van Tagoelandang en zijne mantri's.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement regelt het toezicht in het algemeen belang op de mijnontginning te houden.

Artikel 2.

De straf- en rechtsvorderingen ter zake van misdrijven, overtredingen en rechtsverkorting met betrekking tot telegraaflijnen en kabels, hetzij deze liggen binnen of buiten het gebied van het landschap Tagoelandang, gepleegd door onderdanen van den radja, zullen worden berecht door de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

Artikel 3.

De in- en de uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie, niet gedekt door eene schriftelijke vergunning van den resident van Menado, zijn in het landschap Tagoelandang verboden.

De onderdanen van den radja staan wegens overtredingen van dit verbod terecht voor de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters, en worden gestraft volgens de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement ter zake uitgevaardigde verordeningen.

De radja en de mantri's verbinden zich, de overtreders van dit verbod en de voorwerpen, waarmede de overtreding gepleegd is, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren.

Artikel 4.

Het recht om personen, die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde, buiten het gebied van het landschap Tagoelandang te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens de bevoegdheid van den radja om tot zoodanigen maatregel voorstellen aan den resident van Menado te doen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Taboekan overeengekomen, in triplo opgemaakt, onder teekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Tagoelandang en zijne mantri's, in tegenwoordigheid van mij resident van Menado.

(get.) M. STAKMAN.

Stempel en handteekeningen van den radja van Tagoelandang en zijne mantri's.

Deze suppletoire overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 6den Augustus 1891.

*De Gouverneur-Generaal van
Nederlandsch-Indië,*

(get.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie
van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) SWEEBTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) D. F. UHLENBECK.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het
Ministerie van Koloniën,*

H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TAROENA, KANDHAR EN TAGOELANDANG.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 21.

In 1885 zijn nieuwe contracten tot stand gekomen tot regeling van de verhouding tusschen de op de Sangi-eilanden (residentie Menado) gelegen landschappen Taroena, Kandhar en Tagoelandang en het Nederlansch gezag (1).

Sedert is gelegenheid gevonden om die contracten, op den voet als in den laatsten tijd reeds ten aanzien van andere inlandsche landschappen in den Indischen Archipel is geschied, aan te vullen met bepalingen betreffende mijnontginning vanwege de Regeering of krachtens door

haar verleende concessies; de bescherming van telegraaf-verbindingen; het verbod van in- en uitvoer van oorlogs-behoeften zonder vergunning van het gewestelijk bestuur; en het recht tot politieke verwijdering van personen, die gevaarlijk worden geacht voor de openbare rust en orde.

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, zitting 1889-1890, 103, nos 17/19.

*Overeenkomsten met inlandschen vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BWOOL.

**CONTRACT EN AKTEN VAN VERBAND EN VAN
BEVESTIGING.**

N°. 22.

CONTRACT MET BWOOL.

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den radja van Bwool, meer dan in de bestaande overeenkomsten, in overeenstemming te brengen met de eischen van den tegenwoordigen tijd, zoo is op heden den 13den December 1890, onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, tusschen ons MARINUS CORNELIS EMANUEL STAKMAN, resident van Menado, handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en radja PATRAH TURUNGKU, radja van Bwool, overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

Evenals hunne voorgangers verklaren ook de tegenwoordige radja en de mantri's van Bwool dat dit landschap behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië, en dat zij mitsdien Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettig opperheer erkennen.

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel 2.

Het gebied van het landschap Bwool wordt verstaan te zijn samengesteld uit de landen, omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave.

Artikel 3.

Het landschap Bwool wordt als leen afgestaan aan radja PATRAH TURUNGKU, onder de uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

De radja verklaart dit leen op die voorwaarde te aanvaarden.

Artikel 3.

De radja van Bwool noch zijne mantri's zullen het landschap ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere mogendheid, hetzij oostersche of westersche, noch met eenigen onderdaan van zoodanige natie eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan of briefwisseling houden, noch geschenken of zendingen ontvangen van of zenden aan zoodanige mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel 5.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het recht voorbehouden om den radja van Bwool, wanneer daartoe redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's een vervanger te benoemen.

De president radja, djogogoe, kapitein laut, hoekoem en de marsaolehs worden benoemd en ontslagen door den resident van Menado in overleg met den radja en de mantri's.

In geval van overlijden van den radja geven de president radja en de overige mantri's daarvan onverwijld kennis aan den resident van Menado, en wordt het bestuur des lands voorloopig gevoerd door den president radja in afwachting dat door het Gouvernement een vervanger zal zijn aangesteld.

Artikel 6.

De mantri's en de mindere hoofden des lands zullen den radja in de nakoming zijner verplichtingen trouw ter zijde staan, hem eerbiedigen en zijne bevelen gehoorzamen, voor zoover die strekken tot welzijn van land en volk en niet strijden met de bevelen van het Gouvernement.

Zij, die zich daarin onwillig en ongehoorzaam betoonen, zullen van hunne posten ontzet en naar bevind van zaken gestraft worden.

Bij verschil van gevoelen doet de resident van Menado uitspraak.

Artikel 7.

De radja en de mantri's van Bwool zullen den resident van Menado als den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen, en mitsdien alleen met hem in overleg tredent; omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Zij zullen zonder zijn medeweten of voorafgaand overleg met hem, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement geen brieven noch gezantschappen afzenden.

Artikel 8.

De radja en de mantri's van Bwool zullen met het Nederlandsch-Indisch Gouvernement steeds vrede en oprechte vriendschap onderhouden en dat Gouvernement, waar noodig, op eerste aanvraag met alle in hun bereik zijnde middelen hulp verleenen door het leveren van manschappen, arbeiders en roeiers, wapenen en vaartuigen, en zulks tegen zoodanige vergoeding als het Gouvernement billijk zal achten.

Zij verbinden zich evenzeer vrede en vriendschap te onderhouden met de radja's der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende landen, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige radja's geene vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap Bwool opwerpen.

Ook zullen zij zich niet mengen in de aangelegenheden van inboorlingen van hun land, die in naburige landschappen mochten gevestigd zijn.

Versterkingen, die met voorkennis van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel 9.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde één of meer Europeesche of inlandsche amb-

tenaren en het noodige personeel over het landschap Bwool aan te stellen, belovende de radja en de mantri's ook die ambtenaren te eerbiedigen en te doen eerbiedigen.

Artikel 10.

Op welke plaats ook in het landschap Bwool het Gouvernement in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de radja's en de mantri's niet alleen zulks toestaan, maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleen; terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen eene uitgestrektheid gronds ter grootte van één vierkante paal, ter plaatse naar keuze van het Gouvernement, behoudens billijke schade-loosstelling aan rechthebbenden.

De ter beschikking van het Gouvernement gestelde terreinen zullen behoorlijk afgebakend en in kaart gebracht worden.

Het Gouvernement belooft dergelijke gronden niet te vervreemden noch te verkoopen, maar die, wanneer ze niet meer voor het beoogde doel noodig mochten zijn, weder aan het leen toe te voegen.

Eenzoo verbinden de radja en de mantri's zich om, wanneer zij daartoe aangezocht worden, tegen betaling mede te werken tot den bouw van vaartuigen ten behoeve van het Gouvernement.

Artikel 11.

De radja en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeeren, het welzijn des volks bevorderen, den landbouw, de nijverheid, den handel en de scheepvaart en alle overige wettige en nuttige bronnen van volksbestaan beschermen en bevorderen, in bescherming nemen en doen beschermen allen, die zich met vergunning van het Gouvernement binnen het landschap Bwool gevestigd hebben, of aldaar tijdelijk verblijf houden, alle handelaren, onderdanen van het Gouvernement, zoomede in het algemeen alle handelaren, zonder onderscheid, die in het landschap ten handel komen.

Alle den handel belemmerende gebruiken zullen mitsdien in het landschap Bwool afgeschaft en verboden zijn.

Aan de handelaren van dat landschap worden met betrekking tot den handel op Java en op alle andere landen onder het bestuur van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wederkeerig dezelfde rechten verzekerd, die onderdanen van dat Gouvernement genieten, mits hunne schepen voorzien zijn van een door den radja uit te reiken zeebrief of van een jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den resident van Menado, die ze daartoe mede onderteekenen zal.

Artikel 12

De radja en de mantri's van Bwool verbinden zich, om aan Europeanen en andere oostersche of westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerenden Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van het landschap worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door den radja en de mantri's kennis moeten worden gegeven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerenden Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chineezzen en andere oostersche vreemdelingen in het landschap Bwool te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen, als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen, die zich zonder verlof hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voort-

vluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door den radja van Bwool in geen geval binnen dat landschap geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel 13.

De radja en de mantri's zullen aan personen, niet behorende tot de inheemsche bevolking van dat landschap, geene concessien tot ondernemingen van landbouw of mijnontginning verleen, noch aan zoodanige personen gronden verhuren of verkoopen, dan na verkregen toestemming van het Gouvernement.

Zoodanige concessien zullen steeds met inachtneming der algemeene belangen van Nederlandsch-Indië, waartoe ook het landschap Bwool behoort, zooveel mogelijk worden geregeld in overeenstemming met de ter zake in de landen onder direct gezag van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement van kracht zijnde verordeningen.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor, om voor zijne rekening ondernemingen van landbouw in het landschap Bwool te doen aannemen en voortzetten of wel het recht daartoe aan particulieren af te staan, een en ander behoudens billijke schadeloosstelling aan den betrokkene, wanneer daartoe grond bestaat.

De radja en de mantri's van Bwool beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

Ook blijft aan het Gouvernement het recht voorbehouden, om in de bosschen van Bwool te allen tijde zooveel mast-, timmer- en brandhout te doen aankappen dan wel op te koopen en uit te voeren, als het noodig zal achten, en zulks zonder dat deswege door den radja en de mantri's, onder welke benaming ook, eenige opbrengst of betaling zal worden gevorderd; zullende evenwel geene aankappingen plaats hebben zonder voorafgaand overleg met hen.

Mijnontginning vanwege Regeering of uitgifte harerzijds van eene concessie tot mijnontginning, zal in elk voorkomend geval het onderwerp uitmaken van eene bijzondere schikking met den radja van Bwool en zijne mantri's.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement regelt het toezicht, in het algemeen belang op de mijnontginning te houden.

Artikel 14.

De radja en de mantri's van Bwool zullen zonder toestemming van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement geene andere belastingen heffen dan die, omschreven in de aan dit contract gehechte opgave, en zullen mitsdien zonder die toestemming die belastingen, hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzwaaard worden.

De radja en de mantri's verbinden zich in het algemeen te zorgen en te doen zorgen, dat in het landschap Bwool geene bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

Artikel 15.

Het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement, hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen, zonder onderscheid, van die plaatsen in het landschap Bwool, waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement zijn of eventueel zullen worden afgestaan.

De radja en de mantri's van Bwool verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen, welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van de vaartuigen, welke de havens van Bwool aandoen, en van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Artikel 16.

De radja en de mantri's van Bwool verbinden zich om

jaarlijks aan het Gouvernement te betalen eene schatting, berekend door elkander tegen één gulden voor elk huisgezin binnen Bwool gevestigd, welke schatting kan worden opgebracht in geld of in voortbrengselen des lands, zooals olie, tripang, was, karet, koffie, enz.

Het bedrag der schatting wordt voorloopig vastgesteld op één duizend gulden 'sjaars, zullende die som nader worden verhoogd of verlaagd, indien later mocht blijken, dat het getal huisgezinnen meer of minder dan het opgegeven of gegist cijfer bedraagt, waaromtrent de resident van Menado zich te allen tijde door het zenden eener commissie kan overtuigen.

De belasting of schatting kan worden afbetaald voor de helft in de maand Juni en voor de wederhelft in de maand December van elk jaar, zullende het den radja en den mantri's evenwel blijven vrij gelaten om het geheel in de maand Juni af te dragen.

Eens in het jaar, hetzij bij de betaling van den eersten of den tweeden termijn, zal de radja het geld of de goederen, waarmede de belasting betaald wordt, zelf naar Menado overbrengen.

De prijs der goederen, welke tot betaling der belasting mochten geleverd worden, wordt bijaanbrengst te Menado berekend naar de zuivere opbrengst van dusdanige goederen in openbare veiling verkocht, dan wel, wanneer dit na onderlinge overeenkomst op grond van bijzondere omstandigheden voor het oogenblik verkieslijk mocht worden geacht, naar de schatting van eene tot dat einde te benoemen commissie, bestaande uit twee door den resident van Menado aan te wijzen ambtenaren en twee der mantri's van Bwool.

Bij behoorlijke voldoening der schatting wordt $\frac{1}{10}$ (een tiende) gedeelte daarvan aan den radja en de mantri's toegekend, om naar goetvinden onder elkander te verdeelen.

Artikel 17.

Al de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in omloop gebrachte muntsoorten zullen ook in het landschap Bwool tegen den wettigen koers gangbaar zijn.

Artikel 18.

Alle personen, niet behoorende tot de inheemsche bevolking, van welken landaard ook, gevestigd binnen het landschap Bwool, en voorts alle personen, zonder onderscheid, gevestigd op het grondgebied der in dat landschap bestaande of eventueel op te richten gouvernements-etablissemanten, worden beschouwd als onderdanen van het Gouvernement en staan onder het onmiddellijk gezag van den resident van Menado of van diens vertegenwoordiger.

Artikel 19.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij den radja en de mantri's, die dientengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en rust binnen hun land en zorg dragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of vanwege het Gouvernement aangestelde of eventueel aan te stellen hoofden gevestigde Chineezers, is de radja bevoegd met opzicht tot die politiezorg de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel 20.

De rechtsmacht van den radja en de mantri's bepaalt zich tot de eigenlijke bevolking van Bwool.

Vreemdelingen, in dat landschap verblijf houdende, zijn onderworpen aan de rechtsmacht van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië.

Artikel 21.

De radja met zijn gerechtshof neemt kennis van alle civiele zaken onder zijne onderdanen en doet dezelve af volgens landsgebruik.

Hij is mede bevoegd om kennis te nemen en overeenkomstig de wetten en gewoonten des lands uitspraak te N°. 106. 22-23.

doen omtrent geringe misdaden, zooals diefstallen, lichte verwondingen en dergelijken; met dien verstande evenwel, dat martelende of verminkende straffen niet mogen worden toegepast.

Ten aanzien van alle overige misdrijven, door leden der inheemsche bevolking gepleegd, gelden de voorschriften van de ordonnantie van 6 Februari 1882 (*Staatsblad* n°. 28), zooals deze aan dit contract in de Maleische taal zijn genecht, of zooals zij later, onder mededeeling aan den radja, mochten worden gewijzigd.

De radja en de mantri's geven van het plegen van laatstbedoelde misdrijven in geschrifte kennis aan den resident van Menado.

Artikel 22.

De radja en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en, wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen, nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel 23.

In het landschap Bwool zijn menschenroof, slavenhandel en in- en uitvoer van slaven verboden, en zullen die misdadige bedrijven door den radja en de mantri's binnen hun land niet geduld, maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegengegaan worden.

Ter verzekering der rechten van zoodanige personen, die zich tot waarborg van schuld als pandelingen mochten hebben gesteld, beloven de radja en de mantri's te zullen waken en doen waken, dat zooveel mogelijk in hun land worden nageleefd de bepalingen, door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met opzicht tot het pandelingschap vastgesteld, te zullen tegengaan en doen tegengaan alle wettige en onbillijke aanhouding van personen als pandelingen, en voorts krachtig te zullen medewerken tot de trapsgewijze afschaffing van het pandelingschap, voor zooveel dat nog binnen hun land mocht bestaan.

Daartoe beloven de radja en de mantri's in het bijzonder tegen te gaan en voor altijd af te schaffen het vroeger ingeslopen misbruik van vrije lieden voortdurend in pandelingschap te houden en dat verband zelfs op hunne kinderen te doen overgaan.

Artikel 24.

De radja en de mantri's van Bwool zullen den zee- en rivierroof met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegengaan en doen tegengaan, en geen schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierrovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den resident van Menado uitleveren ten einde volgens de bepalingen van dit contract terecht te staan.

Artikel 25.

De radja en de mantri's verbinden zich om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van Bwool in nood mochten vervallen, allen bijstand te verleen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen, noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toeëigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen, welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht, en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de radja en de mantri's onverwijld kennis geven aan den meest nabij zijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De radja en de mantri's kunnen hulp- en bergloon

vorderen, die door hen zelve naar mate van de moeite worden begroot.

Van die begrooting geven zij onverwijld kennis aan den resident van Menado.

Belanghebbenden, die zich met deze begrooting bezwaard mochten achten, kunnen de beslissing van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië open door inrusschenkomst van den resident.

Artikel 26.

De radja en de mantri's van Bwool verbinden zich om met de middelen, onder hun bereik of te hunner beschikking gesteld of nog te stellen, het volksonderwijs in hun rijk krachtdadig te ondersteunen.

Artikel 27.

De radja en de mantri's van Bwool verbinden zich de vaccine onder hunne onderdanen toe te laten en te bevorderen.

Artikel 28.

De radja en de mantri's van Bwool zullen, zooveel in hun vermogen is, de teelt van voedingsproducten en andere nuttige gewassen, als padi, kakao, koffie, enz. aanmoedigen en bevorderen.

Artikel 29.

De straf- en rechtsvorderingen ter zake van misdrijven, overtredingen en rechtsverkorting met betrekking tot telegraaflijnen en kabels, hetzij deze liggen binnen of buiten het gebied van het landschap Bwool, gepleegd door onderdanen van den radja, zullen worden berecht door de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

Artikel 30.

De in- en de uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie, niet gedekt door eene schriftelijke vergunning van den resident van Menado, zijn in het landschap Bwool verboden.

De onderdanen van den radja staan wegens overtredingen van dit verbod terecht voor de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters, en worden gestraft volgens de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement ter zake uitgevaardigde verordeningen.

De radja en de mantri's verbinden zich de overtreders van dit verbod en de voorwerpen, waarmede de overtreding gepleegd is, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren.

Artikel 31.

Het recht om personen, die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde, buiten het gebied van het landschap Bwool te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens de bevoegdheid van den radja om tot zoodanigen maatregel voorstellen tot den resident van Menado te doen.

Artikel 32.

De radja en de mantri's erkennen, dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten, door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met den radja van Bwool gesloten, voor zooverre die met het tegenwoordige tractaat in strijd zijn, zijn vervallen.

Omtrent hetgeen nader blijken mocht in het belang van land en volk regeling te behoeven, wordt voorts overeengekomen, dat partijen zich deswege in der minne zullen verstaan.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Menado overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Bwool en zijne mantri's, in tegenwoordigheid van mij resident van Menado.

(get.) M. STAKMAN.

Stempel en handteekeningen van den radja van Bwool en zijne mantri's.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 6den Augustus 1891.

*De Gouverneur-Generaal van
Nederlandsch-Indië,*

(get.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie
van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) SWEERTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) D. F. UHLENBECK.

OPGAVE bedoeld bij artikel 14 van het contract met Bwool.

In het rijk Bwool worden door den radja en de mantri's de volgende belastingen en diensten geheven.

De bevolking brengt aan den radja en de mantri's hoofdelijke belasting op. Naar gelang van de meerdere of mindere gegoedheid van de belastingschuldigen betalen zij f 3, f 2,50 of f 2 per hoofd.

Verder genieten de radja en de mantri's een gedeelte van den rijstooft en van de vischvangst (een quantum is niet vastgesteld).

Indien de radja of een van de mantri's volk noodig heeft voor het schoonmaken van zijn erf of tuinen, helpt de bevolking hem ook daarmede.

Eindelijk worden den radja en den mantri's kleine geschenken toegezonden door wie daar lust toe gevoelt.

OPGAVE bedoeld bij artikel 2 van het contract met Bwool.

Het rijk Bwool strekt zich uit aan de noordkust van Celebes, van Tontoli tot Kaidipang, en grenst ten zuiden aan Gorontalo en ten noorden aan de zee.

De radja en de mantri's beschouwen Tandjong Boeloe-liang als de westelijke grens van het rijk; de oostelijke grens is Poeloe Dikoe, de zuidelijke de Goenoeng Tetembao.

Het rijk is verdeeld in vier districten, genaamd Biaro, Talaki, Tongon en Boenobagoe.

AKTE VAN VERBAND.

Ik radja PATRAH TURUNGKU, radja van Bwool, beloof plechtig:

dat ik aan den Koning der Nederlanden en aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als 's Konings vertegenwoordiger in deze gewesten, gehouw en trouw zal zijn, en het landschap Bwool, dat mij in leen wordt afgestaan en als zoodanig door mij wordt aangenomen, met allen ijver, alle oplettendheid en alle toewijding voor en vanwege het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zal besturen, overeenkomstig de instellingen en wetten des lands;

dat ik de tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en mijne voorgangers gesloten overeenkomsten heilig en getrouw zal nakomen;

dat ik te allen tijde genegen zal zijn, om mij met dat Gouvernement te verstaan omtrent punten in die overeenkomsten, die nader blijken mochten in het belang van land en volk regeling te behoeven, en dat ik voorts alles zal doen wat een getrouw en eerlijk radja en leenman betaamt.

Deze verklaring heb ik met eede bevestigd, bezegeld en ondertekend ten overstaan van MARINUS CORNELIS EMANUEL STAKMAN, resident van Menado, en in bijzijn van de navolgende mantri's.

Stempel en handteekeningen
van den radja van Bwool
en zijne mantri's.

Ten overstaan van mij resident van Menado,

(w. g.) A. STAKMAN,
Voor de beëdiging,
De Imam.

AKTE VAN BEVESTIGING.

Nademaal in de plaats van den op 3 Juni 1890 overleden radja van Bwool MUHAMAD SIRADJOEDIN TURUNGKU door het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tot radja van dat landschap is benoemd PATRAH TURUNGKU, president radja van Bwool.

En aangezien PATRAH TURUNGKU op heden, den 13den December 1890, in handen van mij MARINUS CORNELIS EMANUEL STAKMAN, resident van Menado, plechtig heeft beëdigd en te mijnen overstaan heeft bezegeld en ondertekend de aan deze akte gehechte schriftelijke verbintenis;

zoo wordt voornoemde PATRAH TURUNGKU bij deze door mij, onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, vanwege en in naam van meergenoemd Gouvernement, plechtig bevestigd in zijne waardigheid van radja van Bwool onder den naam en titel van radja PATRAH TURUNGKU.

Aldus gedaan te Menado ten dage en jare voorschreven.

{De resident van Menado,
(w. g.) M. STAKMAN.

In tegenwoordigheid van ons,

(w. g.) M. ALTING DU CLOUX.
(>) PAULUS.
(>) W. D. LONDT.
(>) RUNTUWENE.

Deze akten van verband en van bevestiging zijn goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 6den Augustus 1891.

*De Gouverneur-Generaal van
Nederlandsch-Indië*

(w. g.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,
(w. g.) SWEBRTS.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(get.) D. F. UHLENBECK.

Voor eensluidende afschriften,

*De Secretaris-Generaal bij het
Ministerie van Koloniën,*

H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BWOOL.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 23.

Bwool is een der tot de residentie Menado behorende landschappen op de noordkust van Celebes. Het is gelegen tusschen Kaidipang ten oosten en Tontoli (gouvernement Celebes en onderhoorigheden) ten westen, terwijl het ten zuiden wordt begrensd door de afdeeling Gorontalo.

Naar schatting van het inlandsch bestuur bedraagt de bevolking 1000 huisgezinnen.

Bwool is van oudsher onderworpen geweest aan de Oost-Indische Compagnie, die er een fort bezat, en bij verschillende gelegenheden contracten met dat landschap sloot, waarbij o. a. de levering van goud werd bedongen. De verhouding van Bwool tot het Nederlandsch-Indisch Gouvernement werd geregeld bij de contracten van 25 Mei 1829, 1 October 1834 en 15 Augustus 1858 (1).

Ingevolge die contracten berust het recht tot benoeming en ontslag van den radja en de landsgrootten bij het Gouvernement. Het contract van 1858 hield o. a. bepalingen

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, Zitting 1859—1860, LV, n°. 40.

in betreffende de afschaffing van de verplichte goudlevering (welke bij het contract van 1834 was vastgesteld op 200 realen tegen eene betaling van 16 gulden koper per ons) en de vervanging daarvan door eene schatting, tot een zeker bedrag voor elk huisgezin, en betaalbaar in geld, goud of andere voortbrengselen des lands. In Juni 1890 overleed de in 1864 (2) opgetreden bestuurder en bij de optreding van een nieuwen radja, een zoon van den vorigen, is het verouderde contract van 1858 door eene nieuwe overeenkomst vervangen, die thans wordt overgelegd met de akten van verband en van bevestiging afgelegd door en uitgereikt aan den nieuwen radja. De aan het Gouvernement verschuldigde schatting is bij art. 16 der nieuwe overeenkomst voorloopig vastgesteld op eene som van f 1000 's jaars, vertegenwoordigende eene betaling van gemiddeld f 1 per huisgezin. Tot dusver werd aan schatting slechts f 400 opgebracht.

(2) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, zitting 1865—1866, 119, n°. 43.

Aan gezien de the
fungeerende Donpo
kenbaar gemaakt
erkenning en beve
Indisch Gouvernem

En aangezien de
van Timor en on
de navolgende ver

Ik Donpo P
Rioeng, erken het
als mijnen opperbe
tijde te zullen eerte

Ik beloof tot da
bevelen, die mij zu
Nederlandsch-Indisc
machten."

Zoo is genoem
goedkeuring van Zi
van Nederlandsch-
schap Rioeng.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

RIOENG.

AKTE VAN BEVESTIGING.

N°. 24.

AKTE VAN BEVESTIGING.

Aangezien de thans in het landschap Rioeng als radja fungeerende DONDO POEA RINGGO het verlangen heeft kenbaar gemaakt te worden voorzien van eene akte van erkenning en bevestiging van wege het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

En aangezien door hem in handen van den resident van Timor en onderhoorigheden is afgelegd en beëdigd de navolgende verklaring:

» Ik DONDO POEA RINGGO, radja van het landschap Rioeng, erken het Nederlandsch-Indisch Gouvernement als mijnen opperheer en beloof het als zoodanig te allen tijde te zullen eerbiedigen en gehoorzamen.

» Ik beloof tot dat einde getrouw te zullen nakomen alle bevelen, die mij zullen gegeven worden door de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement over mij te stellen machten.»

Zoo is genoemde DONDO POEA RINGGO, onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, erkend als radja van het landschap Rioeng.

En is hiervan opgemaakt deze akte.

Gedaan op heden den 17den November 1890.

De resident van Timor en onderhoorigheden,
(w. g.) HOOGKAMER.

Handmerk van DONDO
POEA RINGGO.

In onze tegenwoordigheid gesteld:

(w. g.) C. F. GRANPÉ MOLIÈRE. R. TH. SUTHERLAND.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(get.) O. v. D. WIJCK.

Voor eensluidend afschrift,
*De Secretaris-Generaal bij het
Ministerie van Koloniën,*
H. VAN DER WIJCK.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

RIOENG.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 25.

Zoals reeds is medegedeeld in het Koloniaal Verslag van dit jaar (blz. 23), is de resident van Timor en onderhoorigheden, bij gelegenheid van het op het eiland Flores ingesteld onderzoek naar de aanwezigheid van tin, in 1890 in aanraking gekomen met den radja van het landschap Rioeng, gelegen op de noordkust van Flores, tusschen Pota, ressorteerende onder Mangerari — het westelijk gedeelte van Flores dat administratief tot het gouvernement Celebes en onderhoorigheden behoort — ten westen, en Toreng en Tado ten oosten.

Van die gelegenheid is gebruik gemaakt om Nederlands souvereiniteit door den radja formeel te doen erkennen, waarna hem eene akte van bevestiging in zijne waardigheid is uitgereikt. In die akte, welke bij besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië dd. 1 April 1891 n°. 16 is goedgekeurd en thans wordt overgelegd, is de verklaring van onderwerping van den radja van Rioeng ingelascht.

ZITTING
Overeenkomsten
Oost

AKTEN VAN

AKTE
Wij Goesti N
NGOERAH DEN PAS
wij ons gebonden
Juli 1849 door de
Nederlandsch-Indië
dat wij alle daaru
welijk zullen nak
Deze verklaring
SAR bezeeld en o
dent van Bah en Lo
in het bijzijn van
SIMAN, Goesti N
Goesti NGOERAH D
hunne handteeken
Goesti NGOERAH
hindert zelf te o
DEN PASAR gema

Handteekeninge
van Badong en

AKTE VAN

Nademaal Goesti
NGOERAH DEN PASAR
over het landschap
de op heden
regulering van
PASAR en de rijk
MATTHIJS CORN
en Lambok, en JA
bet innenlandsch
PANELJOERTAN, die
niet kon bijwoon
PASAR zijn erkend te

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel*

BADONG.

AKTEN VAN VERBAND EN VAN BEVESTIGING.

N°. 26.

AKTE VAN VERBAND.

Wij Goesti NGOERAH PAMETJOETAN en Goesti G'DÉ NGOERAH DEN PASAR, radja's van Badong, verklaren dat wij ons gebonden achten door het contract op den 13den Juli 1849 door de vroegere radja's van Badong met het Nederlandsch-Indisch Gouvernement aangegaan, en beloven dat wij alle daaruit voortspruitende verplichtingen getrouwelijk zullen nakomen.

Deze verklaring heb ik Goesti G'DÉ NGOERAH DEN PASAR bezegeld en onderteekend ten overstaan van den resident van Bali en Lombok MATTHIJS CORNELIS DANNENBARGH, in het bijzijn van onze rijks grooten Goesti NGOERAH KASIMAN, Goesti NGOERAH BELALOAN, Goesti G'DÉ OKA, Goesti NGOERAH DJAMBÉ en Goesti G'DÉ RAKA, die mede hunne handteekeningen hieronder hebben gesteld.

Goesti NGOERAH PAMETJOETAN heeft, wegens ziekte verhinderd zelf te onderteekenen, daartoe Goesti G'DÉ NGOERAH DEN PASAR gemachtigd.

Ten overstaan van mij,
(get.) M. C. DANNENBARGH.

Badong den 15den December 1890.

Handteekeningen van de radja's
van Badong en hunnerijks grooten.

AKTE VAN ERKENNING EN BEVESTIGING.

Nademaal Goesti NGOERAH PAMETJOETAN en Goesti G'DÉ NGOERAH DEN PASAR door erfopvolging in de regeering over het landschap Badong zijn opgetreden, en aangezien in de op heden den 15den December 1890 gehouden vergadering van den vorst Goesti G'DÉ NGOERAH DEN PASAR en de rijks grooten van Badong, bijgewoond door mij MATTHIJS CORNELIS DANNENBARGH, resident van Bali en Lombok, en JACOB HENDRIK LIEFRINCK, controleur bij het binnenlandsch bestuur, voornoemde Goesti NGOERAH PAMETJOETAN, die zelf wegens ziekte de vergadering niet kon bijwonen, en Goesti G'DÉ NGOERAH DEN PASAR zijn erkend te zijn de wettige bestuurders van het

landschap Badong en zij verklaard hebben zich gebonden te achten door het contract, op den 13den Juli 1849 door hunne voorgangers voor zich en hunne opvolgers gesloten met het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Zoo worden voornoemde Goesti NGOERAH PAMETJOETAN en Goesti G'DÉ NGOERAH DEN PASAR door mij, onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal, vanwege en in naam van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement erkend als radja's van Badong.

Badong, den 15den December 1890.

De resident van Bali en Lombok,

(get.) DANNENBARGH.

In tegenwoordigheid van mij,

De controleur bij het binnenlandsch bestuur,

(get.) J. H. LIEFRINCK.

Deze akten van verband en van erkenning en bevestiging zijn goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 12den Februari 1891.

*De Gouverneur-Generaal van
Nederlandsch-Indië,*

(get.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) GALLOIS.

Voor eensluidende afschriften,

De 1ste Gouvernements-Secretaris,

(get.) SWERETS.

Voor eensluidende afschriften,

*De Secretaris-Generaal bij het Ministerie
van Koloniën,*

H. VAN DER WIJCK.

*Cvereenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BADONG.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 27.

Badong is het kleinste van de zelfbestuur bezittende landschappen op het eiland Bali. Het wort ten noorden begrensd door de landschappen Mengwi en Klengkong en overigens door de zee omgeven.

De bevolking wordt geschat op 40 000 zielen.

Na afloop der 3de Balische expeditie werd met Badong, evenals met de overige Balische landschappen, in 1849 een contract gesloten, hetwelk nog van kracht is.

Een der beide bestuurders van Badong, de radja van Dèn Pasar, die in 1864 als zoodanig optrad (1) overleed in Maart 1890 en werd opgevolgd door zijn oudsten wettigen zoon. Aangezien van de zijde van Badong bezwaar bestond tegen wijziging of aanvulling van het

bestaande contract is genoeg genomen met eene eenvoudige akte van verband, waarbij de radja's zich verbonden hebben tot nakoming der uit het bestaande contract voortvloeiende verplichtingen.

Evenals in 1864 is die akte door den nieuw opgetreden radja van Dèn Pasar onderteekend ook namens zijn medebestuurder, den radja van Pametjoetan, die in 1864 nog minderjarig was en thans door ziekte buiten staat is aan het bestuur deel te nemen.

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, zitting 1865—1866, 117, n°. 15.

